

Toni Nikolić:

Flora Croatica: Vaskularna flora Republike Hrvatske

Urednica:

Daniela Novoselić

Recenzenti:

Prof. dr. sc. Sandro Bogdanović

Prof. dr. sc. Željko Škvorc

Nakladnik:

Alfa d.d., Zagreb, 2019-2020.

Format:

Svezak 1: 210 mm x 255 mm; tvrdi uvez, 262 str.,

ISBN 978-953-364-101-0

Svezak 2: 210 mm x 255 mm; tvrdi uvez, 854 str.,

ISBN 978-953-364-290-1

Svezak 3: 210 mm x 255 mm; tvrdi uvez, 704 str.,

ISBN 978-953-364-291-8

Svezak 4: 120 mm x 190 mm; meki uvez, 664 str.,

ISBN 978-953-364-140-9

Republika Hrvatska pripada europskim zemljama s najvećim brojem biljnih vrsta razmjerno svojoj površini. Takvo florističko bogatstvo od davnina je privlačilo brojne prirodoslovce koji su istraživali i opisivali biljni svijet na prostoru između rijeke Drave i Jadranskoga mora. Zahvaljujući turbulentnim povijesnim okolnostima na tim prostorima, oni dolaze iz različitih političkih entiteta, različitih su nacionalnosti, pišu različitim jezicima i obično se bave florom pojedinih područja, ovisno o trenutačnim političkim okolnostima. Prvo i dosad jedino djelo koje obrađuje cjelovitu floru na prostoru koji obuhvaća tadašnju Trojednu kraljevinu Hrvatsku, Slavoniju i Dalmaciju (kao dijela Austro-Ugarske Monarhije) je *Flora Croatica* istaknutih hrvatskih prirodoslovaca Josipa Kalasancija Schlossera i Ljudevita Farkaša Vukotinovića, tiskano godine 1869. To je djelo napisano na latinskom jeziku, obuhvaćalo je 846 rodova i 3 461 vrstu biljaka na 1 362 stranice.

Nakon više od 150 godina tiskana je nova cjelovita *Flora Croatica*, autora Tonija Nikolića, redovitoga profesora na Botaničkom zavodu Biološkog odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. S obzirom na akumulaciju spoznaja o hrvatskoj flori koje su prikupljale generacije botaničara, to je vrlo opsežno djelo u četiri sveska na više od 2 400 stranica, s oko 13 000 grafičkih priloga, kazalom s gotovo 24 000 ulaznih jedinica te popisom literature s više od 1 400 bibliografskih jedinica. Tim djelom Toni Nikolić zaokružuje niz botaničkih izdanja s kojima kao autor ili urednik (zajedno s drugim autorima) konačno upotpunjuje dugogodišnji nedostatak literature na hrvatskom jeziku i postavlja temelje za daljnji razvoj hrvatske botanike u 21. stoljeću (usp. *Crvena knjiga vaskularne flore Hrvatske*, *Botanički važna područja Hrvatske*, *Endemi u hrvatskoj flori*, *Flora Hrvatske – invazivne biljke*, *Morfologija biljaka*, *Sistematska botanika* i dr.).

Prvi svezak djela *Flora Croatica: Vaskularna flora Republike Hrvatske* sadrži uvodne dijelove s 13 poglavlja, uključujući popis literature za cjelokupno izdanje te opće kazalo za sve sveske, što omogućuje snalaženje na temelju svih sadržanih znanstvenih i hrvatskih naziva biljaka (validna imena, sinonimi, hibridi, kultivari i sl.). Tu se nalazi i povijesni prikaz istraživanja hrvatske flore te općeniti prikaz njenih glavnih značajki (brojnost, endemizam, uporabna vrijednost i ugroženost). Na kraju je i opis metode primijenjene u obradi biljnih svojti te tumač osnovnih morfoloških pojmova.

Drugi i treći svezak sadrže ključeve za determinaciju s brojnim i raznolikom pratećim podacima od razine makrogrupa do razine podvrsta za sve porodice unutar papratnjača, golosjemenjača i kritosjemenjača. Porodice i rodovi unutar porodica prikazani su abecednim redom, a autor daje nove uvide u sistematiku i taksonomsku obradu brojnih svojti. Opisi svojti su podržani brojnim kvalitetnim fotografijama i originalnim crtežima detalja važnih za njihovu determinaciju.

Četvrti svezak je priručnik za determinaciju biljnih svojti (*Ekskurzivska flora*) sa smanjenom količinom pratećih podataka. To je sažeta inačica drugoga i trećega sveska manjeg formata za terenske potrebe. Inače, dosad jedini cjeloviti priručnik za determinaciju svojti hrvatske flore autora Radovana Domca objavljen je još davne 1950., pod nazivom *Flora za određivanje i upoznavanje bilja* (s više kasnijih izdanja u obliku *Male flore Hrvatske i susjednih područja* i još kasnije *Flore hrvatske*).

U ovoj novoj hrvatskoj flori objedinjene su temeljne spoznaje o raznolikosti i taksonomiji biljnih svojti koje rastu na području Hrvatske uz brojne dodatne informacije o rasprostranjenosti, biologiji i ekologiji vrsta, etnobotanici, uporabnoj vrijednosti biljaka i sl. Konceptijski i sadržajno djelo u skladu je s relevantnom botaničkom literaturom u Europi i svijetu.

Kao i u drugim područjima znanosti i u botanici je zadnjih godina prisutan gotovo nevjerojatan razvoj različitih digitalnih alata i platformi koji omogućuju ubrzanu akumulaciju velike količine podataka te njihovu kvalitetniju analizu i kontinuirano osuvremenjivanje. Bez obzira na to, takva izdanja nacionalne flore predstavljaju temelj za sve znanstvene i stručne discipline u kojima je važno poznavanje biljnih svojti. Osobito je to važno za hrvatsku botaniku gdje se dugi niz godina osjeća nedostatak djela koja bi na suvremen način objedinila znanstvene spoznaje o raznolikosti biljnoga svijeta našega područja. Flore su osim za razvoj floristike značajne i za druge grane biologije, kao što su molekularna biologija, ekologija, genetika, evolucija i filogenija, znanost o okolišu, zatim za biotehničke znanosti (agronomija, šumarstvo, biotehnologija) i biomedicinu, a osobito su značajne za danas vrlo aktualno područje očuvanja bioraznolikosti. Načelno, osim na razvoj znanosti, izdanja flore nekog područja pozitivno utječu na razvoj različitih stručnih disciplina te podizanje kvalitete svih razina obrazovanja i popularizacije znanosti.

Nova *Flora croatica* je vrlo kvalitetno i moderno koncipirano djelo koje će osigurati bolju dostupnost i primjenjivost informacija o raznolikosti hrvatske flore. To će zasigurno povećati razinu botaničkih znanja širokog kruga korisnika i motivirati ih da se upuste u istraživanje i praćenje nacionalne bioraznolikosti, što bi dodatno povećalo količinu informacija o iznimno bogatom biljnom svijetu Republike Hrvatske.

Željko Škvorc